

Súd: Okresný súd Brezno
Spisová značka: 9C/39/2019
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6319202636
Dátum vydania rozhodnutia: 07. 04. 2020
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Miroslava Vaňová
ECLI: ECLI:SK:OSBR:2020:6319202636.3

Uznesenie

Okresný súd Brezno, v právnej veci žalobkyne L. H., nar. XX.XX.XXXX, U. A. XXX, XXX XX U. A., zast. Mgr. Michal Zálešák, advokát so sídlom Heyrovského 14, 841 03 Bratislava, IČO: 46 495 797, proti žalovanej Obec Horná Lehota, Horná Lehota 99, 976 81 Horná Lehota, IČO: 00 313 441, zast. JUDr. Mária Stahovcová, advokátka so sídlom ČSA 18, 977 01 Brezno, o porušení zásady rovnakého zaobchádzania, o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia doručenom súdu dňa 20.03.2020, takto

rozhodol:

Súd návrh žalobkyne na nariadenie neodkladného opatrenia **z a m i e t a**.

odôvodnenie:

Žalobkyňa sa návrhom na nariadenie neodkladného opatrenia doručeným tunajšiemu súdu dňa 20.11.2019 domáhala, aby súd žalovanej uložil povinnosť zabezpečiť zásobovanie žalobkyne pitnou vodou, a to v objeme minimálne 20 litrov na deň. Žalobkyňa sa zároveň žalobou vo veci samej domáha, aby súd rozhodol, že žalovaná sa v dôsledku nezabezpečenia pripojenia obydla žalobkyne k verejnému vodovodu dopustila voči žalobkyne porušenia zásady rovnakého zaobchádzania a je povinná do 6 mesiacov odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku zabezpečiť pripojenie obydla žalobkyne k verejnému vodovodu a do 30 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku zaplatiť žalobkyňi náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej porušením zásady rovnakého zaobchádzania, a to v sume 1.000 Eur.

2. Návrh na nariadenie neodkladného opatrenia žalobkyňa odôvodnila tým, že je občiankou SR rómskeho pôvodu. Býva v časti obce Horná Lehota, ktorá je obývaná rómskou komunitou. Obec Horná Lehota sa nachádza v okrese Brezno a má zhruba 600 obyvateľov. V obci žije rómska komunita (13 osôb), pričom jej prístup k pitnej vode je značným spôsobom obmedzený. Rómska komunita obýva obydla na okraji obce asi 20 rokov a na rozdiel od väčšinového obyvateľstva v obci, tieto nie sú napojené na vodovod a v blízkosti sa nenachádza ani iný zdroj pitnej vody. Vodu si naberajú z prírodného zdroja, ktorý vyteká z rúry, ktorá sa nachádza pod cestou v centre obce skoro 1 km od obydli rómskej komunity, pričom prechádza aj cez miestny cintorín. Jedná sa o zdroj vody, ktorej vhodnosť na pitie je otázná. Žalobkyňa, resp. aj ostatné osoby obývajúce obydla bez zdroja vody, musia absolvovať každý deň aj niekoľkokrát cestu do kopca k predmetnej rúre, pričom sa nejedná o veľmi bezpečnú cestu (hlavne v zime), keďže musia kráčať po ceste popri autách.

V roku 2016 vydala vtedajšia Verejná ochrankyňa práv správu: Správa o prieskume dodržiavania základných ľudských práv a slobôd - Prístup k pitnej vode a informácia o zabezpečení protipožiarnej ochrany v rómskych osadách. Jednou z navštívených obcí bola aj žalovaná obec Horná Lehota. V predmetnej správe sa uvádza: „Veľkú vzdialenosť pri zásobovaní pitnou vodou musia prekonávať aj Rómovia v obci Horná Lehota. Tí žijú na začiatku obce a sú odkázaní na donášanie pitnej vody z vodovodného kohútika, ktorý je umiestnený na cintoríne, vzdialenom až 700 metrov od rómskych obydli alebo rovnako vzdialeného "prepadu" na vodojeme v obci, kde bola vybudovaná plošina na čerpanie vody."

V rokoch 2014-2016 robilo Európske centrum pre práva Rómov (European Roma Rights Centre, ďalej ako "ERRC") výskum ohľadom prístupu rómskej menšiny k pitnej vode. ERRC navštívilo počas

terénneho výskumu množstvo rómskych komunít v siedmich krajinách Európy. Obec bola jednou z 21 navštívených obcí na Slovensku. V marci 2017 bola ako záver predmetného výskumu vypracovaná správa pod názvom "Thirsting for Justice - Europe's Roma Denied Access to Clean Water and Sanitation". V nej je žalovaná uvedená ako jeden z príkladov nerovnakého zaobchádzania pokiaľ ide o prístup k vode pre Rómov vo vzťahu k väčšinovému obyvateľstvu.

V októbri roku 2017 sa problematike venovala aj RTVS v relácii Reportéri, pričom navštívili aj žalovanú obec. Redaktori relácie sa venovali nedostatočnému prístupu rómskych komunít k pitnej vode vo všeobecnosti, pričom však zároveň navštívili niekoľko komunít vrátane žalovanej obce. V reportáži je zobrazená trasa, ktorú musí žalobkyňa absolvovať cestou k zdroju vody ako aj samotný zdroj. Ako sa vyjadril v reportáži starosta žalovanej obce, problém s napojením vidí v tom, že za vodu nebude mať kto platiť. V spomínanej relácii sa ako pozitívny príklad spomína obec Spišský Hrhov, ktorej starosta uviedol, že jeden z najzásadnejších pozitívnych krokov bolo zavedenie vody do obydľí miestnych Rómov.

V apríli 2018 sa na žalovanú obrátilo ERRC, ktoré zastupovalo žalobkyňu a ďalšie osoby bez prístupu k vode, so Žiadosťou o pripojenie k zdroju pitnej vody, a to do 90 dní odo dňa doručenia Žiadosti. Na predmetnú Žiadosť žalovaná odpovedala listom zo dňa 10.05.2018, v ktorom potvrdila, že sa situáciou rómskej komunity zaoberala. Zároveň však poznamenala, že investovala všetky prostriedky do projektu kanalizácie a preložky vodovodu v inej časti obce. Záverom dodala, že sa predmetnej problematike ešte bude venovať.

Žalobkyňa uvádza, že hoci prešlo od daného momentu už jeden a pol roka, situácia ostala nezmenená. Aj z odpovede starostu aj z relácie RTVS Reportéri je jasné, že aj keď v žalovanej obci dochádza k investíciám, resp. k budovaniu infraštruktúry, obydľí Rómov sa predmetné investície nedotýkajú - na rozdiel od obydľí obývaných väčšinovým obyvateľstvom.

Je všeobecne známou skutočnosťou, že príslušníci rómskej komunity v SR a celkovo v Európe sa nachádzajú v nezávideniahodnej pozícii. Ich zraniteľné a znevýhodnené postavenie v spoločnosti bolo zdôraznené v rozsudkoch Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej ako "ESLP") niekoľkokrát (napr. D.H. a ďalší proti Českej republike, Yordanova a ďalší proti Bulharsku).

SR má jednu z najväčších rómskych komunít v Európe pokiaľ ide o percento obyvateľstva. V roku 2011 zo sčítania ľudu vyplynulo, že tu žije vyše 105.000 Rómov, ktorí tvoria 2% populácie.⁷ Ich skutočný počet je však pravdepodobne oveľa vyšší. Atlas rómskych komunít odhaduje rómsku populáciu v SR na úrovni približne 400.000 osôb. Približne 42% rómskej populácie v SR žije v okrajových alebo v priestorovo úplne oddelených rómskych komunitách bez potrebnej infraštruktúry. Priestorová segregácia a sociálne vylúčenie sú často sprevádzané zlými hygienickými podmienkami a nedostatkom pitnej vody, čo negatívne ovplyvňuje zdravotný stav rómskej populácie. Celkovo 27 % rómskej populácie býva v obydľiach s deravou strechou alebo vlhkými stenami, alebo inými problémami konštrukcie obydľia. Pokiaľ ide o segregované rómske osídlenia, až približne 45% z nich nie je pripojených k verejnému vodovodu a v 56% chýba verejná kanalizácia.

V SR bolo doposiaľ prijatých niekoľko politík a stratégií na zlepšenie bytovej situácie Rómov - Revidovaný akčný plán Dekády rómskej inklúzie 2005-2015, Stratégia Slovenskej republiky pre integráciu Rómov do roku 2020 či tzv. Rómska reforma. Ich realizácia však zostáva obmedzená. Vyššie uvedená stratégia explicitne uvádza, že nedostatočný prístup k pitnej vode je jedným z hlavných dôvodov nepriaznivého zdravotného stavu príslušníkov rómskych komunít. Stratégia preto stanovila ako čiastkový cieľ zabezpečenie dostupnosti a kvality pitnej vody v oblasti zdravia a zníženie rozdielu medzi väčšinovou populáciou a Rómami v podiele prístupu k bývaniu a inžinierskym sieťam (ako napr. voda, elektrina a plyn). Paradoxne, vláda SR definovala pitnú vodu ako strategickú surovinu, ktorú je treba chrániť.

Na nepriaznivú situáciu Rómov v SR v oblasti bývania a prístupu k vode upozornili viaceré medzinárodné orgány a inštitúcie ako napr. Výbor OSN pre odstránenie všetkých foriem rasovej diskriminácie (UN CERD), ktorý v najnovších záverečných odporúčaniach pre vládu SR okrem iného vyjadril znepokojenie nad tým, že Rómovia v SR žijú v segregovaných osadách bez základných služieb ako sú kanalizácia, prístup k pitnej vode či k elektrickej energii a vyzval príslušné orgány k náprave. Obdobne sa vo svojich záverečných odporúčaniach vyjadril aj Výbor OSN pre práva dieťaťa (UN CRC). Najnovšie v novembri 2019 Výbor OSN pre hospodárske, sociálne a kultúrne práva (UN CESCR) odporučil Slovenskej republike, aby zabezpečila všetkým obyvateľom bez rozdielu služby týkajúce sa prístupu k vode a kanalizácii.

Prístup rómskej populácie k pitnej vode sa stal aj jednou z priorít Verejnej ochrankyne práv v roku 2016. Jej úrad vykonal výskum v 20 rómskych osadách, pričom výstupom bola už vyššie citovaná Správa o prieskume dodržiavania základných ľudských práv a slobôd - Prístup k pitnej vode a informácia o zabezpečení protipožiarnej ochrany v rómskych osadách. V nej sa konštatuje, že: "... v šiestich rómskych osadách nemajú dodávku pitnej vody z vodovodu a z nich v štyroch používajú vodu zo studne, ktorá

nebola podrobená rozboru, a preto nie je istota, že ide o pitnú vodu. Prístup k pitnej vode nemajú zabezpečený ani mnohí obyvatelia tých obcí, v ktorých bol vodovod vybudovaný, a to z dôvodu, že prípojka a voda pre nich nie sú cenovo dostupné. Na základe toho možno konštatovať, že viaceré obce nedokázali vlastnými krokmi a prostriedkami zabezpečiť bezpečnú, čistú, prístupnú a cenovo dostupnú pitnú vodu a hygienu pre všetkých."

Právo na primerané bývanie vrátane prístupu k pitnej vode je jedným zo základných ľudských práv a slobôd chránených medzinárodnými ľudskoprávnymi zmluvami, ktorými je SR viazaná. Je dôležité uviesť, že toto právo je nevyhnutné pre plné a neobmedzené užívanie mnohých ďalších práv akými sú napríklad právo na ochranu súkromného a rodinného života, právo na ochranu obydľia, právo na zdravie a podobne. Nedostatok pitnej vody môže samozrejme znamenať aj bezprostredné ohrozenie práva na život.

Podľa Všeobecného komentára č. 15 k Medzinárodnému paktu OSN o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach, právo na vodu je ľudské právo, ktoré je nevyhnutné pre zachovanie ľudskej dôstojnosti. Podľa Výboru OSN pre hospodárske, sociálne a kultúrne práva, obsah práva na vodu zahŕňa jej:

- o fyzickú dostupnosť;
- o ekonomickú dostupnosť;
- o dostatočné množstvo;
- o bezpečnosť.

V júli 2010 bolo právo na vodu formálne uznané ako ľudské právo aj Valným zhromaždením OSN, a to prostredníctvom Rezolúcie č. A/Res/64/292.

Podľa čl. 24 Dohovoru OSN o právach dieťaťa:

"1. Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, uznávajú právo dieťaťa na dosiahnutie najvyššie dosiahnuteľnej úrovne zdravotného stavu ...

2. Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, sledujú plné uskutočňovanie tohto práva a najmä robia potrebné opatrenia:

c) na potieranie chorôb a podvýživy tiež v rámci základnej lekárskej starostlivosti, okrem iného tiež využívaním ľahko dostupnej technológie a poskytovaním dostatočne výživnej stravy a čistej pitnej vody, pričom sa berie ohľad na nebezpečenstvá a riziká znečistenia životného prostredia; ..."

Právo na vodu úzko súvisí s právom na život chráneným článkom 2 Európskeho dohovoru o ochrane základných práv a slobôd (ďalej ako Dohovor), ako aj s právom na ochranu súkromného a rodinného života v zmysle článku 8 Dohovoru.

Článok 31 Revidovanej Európskej sociálnej charty zakotvuje právo na bývanie primeranej úrovne. Európsky výbor sociálnych práv, ktorý Chartu vykladá v jednom zo svojich rozhodnutí uviedol, že: "Článok 31 (1) zaručuje prístup k primeranému bývaniu, ktorým sa rozumie obydľie, ktoré je stavebne zabezpečené a bezpečné z hygienického a zdravotného hľadiska, t.j. sú s ním spojené všetky základné služby ako voda, kúrenie, odvoz odpadu, hygienické zariadenia, elektrická energia a istota držby."

V zmysle čl. 44 ods. 1 zákona č. 460/1992 Zb. Ústava SR: "Každý má právo na priaznivé životné prostredie."

V zmysle § 1 ods. 1 zákona č. 364/2004 Z.z. o vodách v platnom znení: "Voda ako životne dôležitá zložka životného prostredia je nenahraditeľná surovina a prírodné bohatstvo, ktorá má strategický význam pre bezpečnosť štátu, a ktorej nedostatok môže spôsobiť ohrozenie života a zdravia obyvateľstva alebo ohroziť plnenie základných funkcií štátu."

V zmysle § 4 ods. 3 písm. g) zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v platnom znení: "Obec pri výkone samosprávy najmä ... zabezpečuje verejnoprospešné služby, najmä nakladanie s komunálnym odpadom a drobným stavebným odpadom, udržiavanie čistoty v obci, správu a údržbu verejnej zelene a verejného osvetlenia, zásobovanie vodou, odvádzanie odpadových vôd, nakladanie s odpadovými vodami zo žump a miestnu verejnú dopravu,..." V zmysle § 36 ods. 7 zákona č. 442/2002 Z.z. o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách: "Obec a) zabezpečuje podmienky na zásobovanie obyvateľov pitnou vodou z verejného vodovodu, na odvádzanie, prípadne zneškodňovanie odpadových vôd verejnou kanalizáciou od jej obyvateľa ďalších osôb v obci, na vyprázdňovanie obsahu domových žump v obci, v ktorej nie je verejná kanalizácia, na núdzové zásobovanie pitnou vodou, na náhradné zásobovanie pitnou vodou a na odvádzanie odpadových vôd, ..."

Zásada rovnakého zaobchádzania (či zákaz diskriminácie) je zásadou zakotvenou v čl. 12 Ústavy SR, pričom sa ťahne celým právnym poriadkom SR. Vztahuje sa teda aj na prístup k vode. Zásobovanie vodou je v zmysle zákona o obecnom zriadení verejnoprospešnou službou, na ktorú sa tým pádom vzťahuje aj ADZ.

V zmysle § 3 ods. 1 ADZ: "Každý je povinný dodržiavať zásadu rovnakého zaobchádzania v oblasti pracovnoprávných a obdobných právnych vzťahov, sociálneho zabezpečenia, zdravotnej starostlivosti, poskytovania tovarov a služieb a vo vzdelávaní." Žalobkyňa tvrdí, že žalovaná sa voči nej dopustila porušenia zásady rovnakého zaobchádzania z dôvodu príslušnosti k etnickej skupine, a to konkrétne formou priamej diskriminácie v zmysle ADZ.

Rasová diskriminácia a etnická diskriminácia sú podľa ESLP "obzvlášť zavrhnutiahodnou diskrimináciou, ktorá vzhľadom k svojim nebezpečným dôsledkom vyžaduje od orgánov mimoriadnu ostražitosť a ráznu reakciu. Orgány musia využívať všetky prostriedky k potlačovaniu rasizmu a posilňovať tak demokratické ponímanie spoločnosti, kde rôznorodosť nie je vnímaná ako hrozba, ale ako bohatstvo. V súčasnej demokratickej spoločnosti vybudovanej na princípe plurality a rešpektu k rozličným kultúram nemôže byť rozdielne zaobchádzanie, ktoré je založené výlučne, alebo v rozhodujúcej miere na etnickom pôvode osoby, objektívne odôvodnené."

V zmysle § 2 ods. 1 ADZ: "Dodržiavanie zásady rovnakého zaobchádzania spočíva v zákaze diskriminácie z dôvodu pohlavia, náboženského vyznania alebo viery, rasy, príslušnosti k národnosti alebo etnickej skupine, ..."

V zmysle § 2a ods. 2: "Priama diskriminácia je konanie alebo opomenutie, pri ktorom sa s osobou zaobchádza menej priaznivo, ako sa zaobchádza, zaobchádzalo alebo by sa mohlo zaobchádzať s inou osobou v porovnateľnej situácii."

Podľa definície priamej diskriminácie v ADZ sa na jej preukázanie vyžaduje existencia:

- chráneného dôvodu,
- komparátora - osoby v porovnateľnej situácii,
- konania/ opomenutia,
- rozdielne - menej priaznivé zaobchádzanie.

Chráneným dôvodom či charakteristikou v zmysle ADZ je v tomto prípade príslušnosť k etnickej skupine. Komparátorom sú obydlia väčšinového (t.j. nerómskeho) obyvateľstva. Konaním či opomenutím, ktoré znamenalo menej priaznivé zaobchádzanie, je pripojenie k vodovodu, resp. prístup k pitnej vode. Kým nerómske obydlia takéto pripojenie majú, pri rómskej komunite absentuje. Hoci žalovaná obec a jej orgány majú vedomosť o tomto probléme, nekonajú a finančné prostriedky investujú do iných častí obce. Žalobkyňa je príslušníčkou rómskej komunity, ktorá je sociálne znevýhodnená. Ako je vyššie uvedené, nejde o jedinú komunitu svojho druhu v SR. Práve naopak, veľké množstvo rómskych osád čelí rovnakým problémom, akými sú napr. problémy s bývaním, zamestnaním, prístupom k zdravotnej starostlivosti či vzdelaním. Žalobkyňa považuje súčasný stav za desivý, vzhľadom na to, že ide o stav v štáte Európskej únie v 21. storočí. "Obavy" starostu, že nebude za vodu platiť sa zakladajú na predsudkoch, slúžia len ako zámienka žalovanej obce, ktorou maskuje svoju nečinnosť. V žiadnom prípade neobstoja ako ospravedlnenie diskriminačného konania.

Podľa § 11 ods. (2) ADZ: „Žalovaný je povinný preukázať, že neporušil zásadu rovnakého zaobchádzania, ak žalobca oznámi súdu skutočnosti, z ktorých možno dôvodne usudzovať, že k porušeniu zásady rovnakého zaobchádzania došlo."

Žalobkyňa svoje tvrdenia, že sa žalovaná dopustila porušenia zásady rovnakého zaobchádzania z dôvodu jej príslušnosti k etnickej skupine zakladá na vyššie uvedených skutočnostiach a dôkazoch. V zmysle citovaného ustanovenia ADZ by malo dôkazné bremeno prejsť na žalovanú, aby preukázala opak.

Žalobkyňa sa domnieva, že skutkový stav opísaný v tejto žalobe je natoľko závažný, že nariadenie neodkladného opatrenia je dôvodné.

Obydlie žalobkyne je bez napojenia na vodovod, a to jej spôsobuje ťažkosti v dennodennom živote. Voda je totiž potrebná na osobnú hygienu, varenie, pranie a samozrejme na pitie. Jej nedostatok zasahuje do jej základných práv.

Žalobkyňa preto žiada o dočasnú úpravu pomerov, kým nebude súdom rozhodnuté vo veci samej. Žiadaný objem vody vychádza z minimálneho objemu na osobu na deň podľa Špeciálneho spravodajcu OSN pre ľudské právo na vodu a hygienu.

3. Z odpovede žalovanej k žiadosti žalobkyne o pripojenie k zdroju pitnej vody zo dňa 10.05.2018 súd zistil, obecné zastupiteľstvo žalovanej obce sa s problémom s pitnou vodou pre občanov, žijúcich v rodinnom dome súp.č. XXX ako aj v nelegálnych stavbách okolo tohto objektu zaoberalo. Bola oslovená firma, ktorá sa venuje poradenstvu a realizácií vodných stavieb s tým, že by obec do tejto lokality chcela umiestniť zdroj pitnej vody, ktorý by fungoval na nabíjacie karty. Zástupca firmy obec navštívil, prešli rôzne varianty, ale na to aby obec mohla čerpať finančné prostriedky z fondov, ktoré by v tej dobe boli podľa zástupcu firmy, muselo by v tejto lokalite trvalo žiť viac ako 50 osôb. Na vybudovanie vodovodnej

prípojky je samozrejme potrebný určitý čas, rozhodne sa to nedá stihnúť za 90 dní. V danom čase žalovaná investovala takmer všetky voľné prostriedky do projektu kanalizácie a preložky vodovodu v inej časti obce, kde vybavovanie povolenia trvalo vyše poldruha roka, a tak v roku 2018 nebolo v rozpočte miesto na projekt, ktorý žalobkyňa požadovala. Starosta žalovanej obce prisľúbil, že obecné zastupiteľstvo sa tejto problematike určite bude venovať, pričom kedy ku realizácii stavby vodovodnej prípojky dôjde, sa nevie vyjadriť.

4. Súd o danom návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia rozhodol uznesením č.k. 9C/39/2019-34 zo dňa 29.11.2019, právoplatným dňa 02.01.2020, ktorým návrh žalobkyne odmietol z dôvodu nevykonateľnosti ňou žiadaného petitu.

5. Žalovaný vo svojom vyjadrení k žalobe uviedol, že uvedené obydlie, ani zastavaná časť pozemku žalobkyni vlastnícky nepatrí, vlastníkom pozemku je žalovaný, túto nehnuteľnosť žalovaná užíva bezodplatne. V zmysle zákona o obecnom zriadení sa obec riadi prijatým rozpočtom obce a prijatým rozvrhom investícií na rozvoj obce v prospech občanov obce a pod. Obec má prijatý plán sociálneho a hospodárskeho rozvoja obce, kde nemá zahrnutú výstavbu vodovodu do okrajových lokalít obci, či prípojky na vodovod. Podľa územného plánu žalovanej obce, táto nemá ani plánovanú výstavbu rodinných domov v danej lokalite. Aj v žalovanej obci, v jednej z okrajových častí s postavenými 10 domami, nie je vybudovaný vodovod a prípojky naň, pričom obyvatelia majú právne zabezpečený prístup k vode prostredníctvom výstavby vlastnej studne, na ktorú žalovaná obec prispieje sumou 700 Eur. Žalobkyni nič a nik nebráni, aby si vybavila stavebné povolenie na studňu. Bolo by diskriminačné konanie práve voči iným občanom, že práve k domu, ktorý žalobkyni nepatrí, nie je ani vlastníčkou pozemku, by obec mala budovať vodovod, či prípojku. Prístup k vode si môže zabezpečiť žalobkyňa rovnako ako iní občania, ktorí bývajú v domoch v lokalite, kde nie zavedený vodovod. V žiadnom zákone nie je uvedené, že obec je povinná zabezpečiť každému vlastníkovi obydlija pripojenie na verejný vodovod.

6. Žalobkyňa vo svojom vyjadrení doručenom súdu dňa 20.03.2020, k vyjadreniu žalovaného uviedla, že žalovaný hrubo dezinterpretuje antidiskriminačnú legislatívu, ak naznačuje, že by v prípade napojenia žalobkyne k verejnému vodovodu došlo k diskriminácii ostatných obyvateľov obce. Hoci žalobkyňa nemá k stavbe, ktorú obýva, vlastnícke právo, je jej obydliím, ktoré nie je pripojené k zdroju pitnej vody, pričom tento stav porušuje zásadu rovnakého zaobchádzania v oblasti poskytovania služieb. Žalovaný zasahuje do práva na ochranu obydlija žalobkyne aj do jej iných práv, ktoré úzko súvisia so skutočnosťou, že jej prístup k pitnej vode je obmedzený. Žalobkyňa opätovne poukázala na už opísané dôvody nariadenia neodkladného opatrenia. Medzičasom nastali ďalšie dôležité skutočnosti, ktoré odôvodňujú vydanie neodkladného opatrenia, a to ohrozenie koronavírusom Covid 19 na Slovensku, že vláda SR prijala niekoľko opatrení, ktorými adresovala tento problém. Vtedajší predseda vlády SR okrem iného vyzval starostov a primátorov, aby umožnili neobmedzený prístup osôb z marginalizovaných komunít k pitnej vode. Napriek uvedenej výzve žalovaný žalobkyni ani ďalším osobám obývajúcim rómsku komunitu v Hornej lehote, prístup k pitnej vode nezabezpečil, čo vedie k ohrozeniu nielen miestnej komunity, ale zároveň aj ostatných obyvateľov žalovanej obce.

Žalobkyňa teda upravila petít navrhovaného neodkladného opatrenia, pričom žiadaný objem vody vychádza z minimálneho objemu na osobu na deň podľa Špeciálneho spravodajcu OSN pre ľudské právo na vodu a hygienu a žiada súd, aby vydal neodkladné opatrenie v znení: „Žalovaná je povinná zabezpečiť žalobkyni pitnú vodu v objeme 20 litrov denne v plastových nádobách, a to každý deň až do dňa právoplatnosti rozsudku vo veci samej.“

7. Podľa § 324 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len "CSP"), pred začatím konania, počas konania a po jeho skončení súd môže na návrh nariadiť neodkladné opatrenie.

8. Podľa § 324 ods. 3 CSP, neodkladné opatrenie súd nariadi iba za predpokladu, ak sledovaný účel nemožno dosiahnuť zabezpečovacím opatrením.

9. Podľa § 325 ods. 1 CSP, neodkladné opatrenie môže súd nariadiť, ak je potrebné bezodkladne upraviť pomery alebo ak je obava, že exekúcia bude ohrozená.

10. Podľa § 325 ods. 2, písm. d) CSP, neodkladným opatrením možno strane uložiť najmä, aby niečo vykonala, niečoho sa zdržala alebo niečo znášala.

11. Podľa § 326 ods. 1 CSP, v návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia sa popri náležitostiach žaloby podľa § 132 uvedie opísanie rozhodujúcich skutočností odôvodňujúcich potrebu neodkladnej úpravy pomerov alebo obavu, že exekúcia bude ohrozená, opísanie skutočností hodnoverne osvedčujúcich dôvodnosť a trvanie nároku, ktorému sa má poskytnúť ochrana a musí byť z neho zrejmé, akého neodkladného opatrenia sa navrhovateľ domáha.

12. Podľa § 329 ods. 1, veta prvá CSP, súd môže rozhodnúť o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia aj bez výsluchu a vyjadrenia strán a bez nariadenia pojednávania.

13. Podľa čl. 12 ods. 2 Ústavy SR, základné práva a slobody sa zaručujú na území Slovenskej republiky všetkým bez ohľadu na pohlavie, rasu, farbu pleti, jazyk, vieru a náboženstvo, politické, či iné zmýšľanie, národný alebo sociálny pôvod, príslušnosť k národnosti alebo etnickej skupine, majetok, rod alebo iné postavenie. Nikoho nemožno z týchto dôvodov poškodzovať, zvyhodňovať alebo znevýhodňovať.

14. Podľa § 2 ods. 1 zákona č. 365/2004 Z.z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (Ďalej len antidiskriminačný zákon), dodržiavanie zásady rovnakého zaobchádzania spočíva v zákaze diskriminácie z dôvodu pohlavia, náboženského vyznania alebo viery, rasy, príslušnosti k národnosti alebo etnickej skupine, zdravotného postihnutia, veku, sexuálnej orientácie, manželského stavu a rodinného stavu, farby pleti, jazyka, politického alebo iného zmýšľania, národného alebo sociálneho pôvodu, majetku, rodu alebo iného postavenia alebo z dôvodu oznámenia kriminality alebo inej protispoločenskej činnosti.

15. Podľa § 2a ods. 2 antidiskriminačného zákona, priama diskriminácia je konanie alebo opomenutie, pri ktorom sa s osobou zaobchádza menej priaznivo, ako sa zaobchádza, zaobchádzalo alebo by sa mohlo zaobchádzať s inou osobou v porovnateľnej situácii.

16. Podľa § 3 ods. 1 až 3 antidiskriminačného zákona, každý je povinný dodržiavať zásadu rovnakého zaobchádzania v oblasti pracovnoprávných a obdobných právnych vzťahov, sociálneho zabezpečenia, zdravotnej starostlivosti, poskytovania tovarov a služieb a vo vzdelávaní. Zásada rovnakého zaobchádzania podľa odseku 1 sa uplatňuje len v spojení s právami osôb ustanovenými osobitnými zákonmi. Pri posudzovaní, či ide o diskrimináciu alebo nie, sa neberie do úvahy, či dôvody, ktoré k nej viedli, vychádzali zo skutočnosti alebo z mylnej domnienky.

17. Podľa § 5 ods. 1 antidiskriminačného zákona, v súlade so zásadou rovnakého zaobchádzania sa v sociálnom zabezpečení, zdravotnej starostlivosti, pri poskytovaní tovarov a služieb a vo vzdelávaní zakazuje diskriminácia osôb z dôvodov podľa § 2 ods. 1.

18. Podľa § 5 ods. 2 antidiskriminačného zákona, zásada rovnakého zaobchádzania podľa odseku 1 sa uplatňuje len v spojení s právami osôb ustanovenými osobitnými zákonmi v oblastiach prístupu a poskytovania:

- a) sociálnej pomoci, sociálneho poistenia, starobného dôchodkového sporenia, doplnkového dôchodkového sporenia, štátnej sociálnej podpory a sociálnych výhod,
- b) zdravotnej starostlivosti,
- c) vzdelávania,
- d) tovarov a služieb vrátane bývania, ktoré sú poskytované verejnosti právnickými osobami a fyzickými osobami-podnikateľmi.

19. Podľa § 11 ods. 2 antidiskriminačného zákona, žalovaný je povinný preukázať, že neporušil zásadu rovnakého zaobchádzania, ak žalobca oznámi súdu skutočnosti, z ktorých možno dôvodne usudzovať, že k porušeniu zásady rovnakého zaobchádzania došlo.

20. Podľa § 4 ods. 3, písm. g) zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení, obec pri výkone samosprávy najmä zabezpečuje verejnoprospešné služby, najmä nakladanie s komunálnym odpadom a drobným stavebným odpadom, udržiavanie čistoty v obci, správu a údržbu verejnej zelene a verejného osvetlenia, zásobovanie vodou, odvádzanie odpadových vôd, nakladanie s odpadovými vodami zo žump a miestnu verejnú dopravu.

21. Podľa § 36 ods. 7, písm. a) zákona č. 442/2002 Z.z. o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách a o zmene a doplnení zákona č. 276/2001 Z.z. o regulácii v sieťových odvetviach (ďalej len zákon o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách), obec zabezpečuje podmienky na zásobovanie obyvateľov pitnou vodou z verejného vodovodu, na odvádzanie, prípadne zneškodňovanie odpadových vôd verejnou kanalizáciou od jej obyvateľov a ďalších osôb v obci, na vyprázdňovanie obsahu domových žump v obci, v ktorej nie je verejná kanalizácia, na núdzové zásobovanie pitnou vodou, na náhradné zásobovanie pitnou vodou a na odvádzanie odpadových vôd.

22. Podľa § 17 ods. 2, písm. f) až h) zákona o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách, prevádzkovateľ verejného vodovodu je ďalej povinný bezodplatne stanoviť technické podmienky pripojenia alebo odpojenia nehnuteľnosti na verejný vodovod, bezodplatne stanoviť technické podmienky zriaďovania alebo odstraňovania vodovodnej prípojky, bezodplatne poskytnúť technické podklady na zriaďovanie alebo odstraňovanie vodovodnej prípojky.

23. Podľa § 17 ods. 3 zákona o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách, prevádzkovateľ verejného vodovodu

a) je oprávnený požadovať od odberateľa, aby na vlastných zariadeniach vykonal na vlastné náklady nevyhnutné úpravy, ktoré sú potrebné na bezpečnú a spoľahlivú prevádzku verejného vodovodu; inak odberateľ zodpovedá za škodu, ktorú tým spôsobil,

b) rozhoduje o technickom riešení, umiestnení a parametroch vodovodnej prípojky, o mieste a spôsobe jej pripojenia na verejný vodovod a o umiestnení a technických podmienkach osadenia meradla na vodovodnej prípojke,

c) má právo na úhradu za dodávku vody (ďalej len "vodné"), ak sa nedohodne, že vodné sa platí vlastníčkovi verejného vodovodu.

24. V zmysle § 325 ods. 1 CSP neodkladné opatrenie môže súd nariadiť z dvoch dôvodov, a to ak je potrebné bezodkladne upraviť pomery alebo ak je obava, že exekúcia bude ohrozená. Ustanovenie § 325 ods. 2 CSP obsahuje v odseku 2 demonštratívny výpočet uplatnenia inštitútu neodkladného opatrenia v praxi; súd tak môže nariadiť neodkladné opatrenie aj iného obsahu ako vypočítava Civilný sporový poriadok a môže tiež nariadiť aj viaceré druhy neodkladných opatrení. Neodkladné opatrenie môže nariadiť súd pred začatím konania, počas konania, alebo aj po skončení konania vo veci samej. Neodkladné opatrenie je inštitútom v civilnom procese, ktorého funkciou je zabrániť bezodkladnou úpravou nepriaznivým následkom, ktoré by mohli pred začatím konania, v už začatom konaní, alebo po skončení konania vo veci samej nastať. Podmienkou pre vydanie neodkladného opatrenia je osvedčenie, že bez okamžitej úpravy právnych pomerov by došlo k nepriaznivému zásahu do práv strany, resp. že existuje obava, že druhá strana sporu výkon rozhodnutia o nároku žalobcu zmarí alebo aspoň ohrozí. Z charakteru neodkladných opatrení vyplýva, že pred ich nariadením súd nemusí zisťovať všetky skutočnosti, ktoré sú potrebné pre rozhodnutie vo veci samej a pri ich zisťovaní nemusí byť vždy dodržaný formálny postup stanovený pre dokazovanie. Súd sa obmedzí len na osvedčenie najzákladnejších skutočností, z ktorých možno vyvodiť nutnosť bezodkladnej úpravy pomerov, pričom tieto musia byť takého charakteru, že ak by k bezodkladnej úprave pomerov nedošlo, mohlo by dôjsť k nezvratiteľnému následku alebo stavu, ktorý by bol zvrátiteľný len s neprimeraným úsilím a nákladmi, resp. len s veľkými obtiažami. Je nevyhnutné, aby boli osvedčené aspoň základné skutočnosti hodnoverne osvedčujúce záver o dôvodnosti a trvaní nároku, ktorému sa má poskytnúť neodkladná ochrana. Okrem existencie nároku musí navrhovateľ neodkladného opatrenia osvedčiť i to, že úprava pomerov strán neznamená odklad, alebo že by bol prípadný budúci výkon rozhodnutia ohrozený. Súd neodkladné opatrenie nariadi, ak sú osvedčené dôvody jeho nariadenia a ak je potrebné bezodkladne upraviť dané pomery.

Cieľom neodkladného opatrenia je bezodkladne upraviť pomery účastníkov konania a to v prípadoch, keď účastník podávajúci návrh na takéto rozhodnutie osvedčí naliehavosť potreby takéhoto postupu odrážajúcu nemožnosť vyčkať do konečného rozhodnutia vo veci samej alebo zabezpečovanie výkonu rozhodnutia.

Ide teda o rozhodnutie dočasnej povahy predpokladajúce aspoň osvedčenie danosti práva alebo osvedčenie ohrozenia tohto práva, ktoré však neprejudikuje práva a povinnosti účastníkov a teda nemôže ani nahrádzať konečné rozhodnutie vo veci samej a poskytnúť účastníkom definitívnu ochranu.

25. V danom prípade súd opätovne konal a rozhodoval o podanom návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia ako o návrhu podanom počas konania vo veci samej.

26. V prejednávanej veci žalobkyňa odôvodňuje potrebu dočasnej úpravy pomerov tým, že žalovaný tým, že nezabezpečil pripojenie jej obydli na verejný vodovod, porušuje zásadu rovnakého zaobchádzania v oblasti poskytovania služieb. Tento stav zasahuje do práva žalobkyne na ochranu obydli aj do jej iných práv, ktoré úzko súvisia so skutočnosťou, že jej prístup k pitnej vode je obmedzený.

Žalobou vo veci samej sa žalobkyňa domáha toho, aby súd rozhodol, že žalovaný sa v dôsledku nezabezpečenia pripojenia obydli žalobkyne k verejnému vodovodu dopustil voči žalobkyni porušenia zásady rovnakého zaobchádzania a je povinný do 6 mesiacov odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku zabezpečiť pripojenie obydli žalobkyne k verejnému vodovodu a do 30 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku zaplatiť žalobkyni náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej porušením zásady rovnakého zaobchádzania.

Hoci sa pri rozhodovaní o nariadení neodkladného opatrenia nevykonáva dokazovanie, právo, ktorému sa má poskytnúť neodkladným opatrením ochrana, musí súd považovať aspoň za osvedčené, teda také, pri ktorom je súd presvedčený o jeho danosti, resp. existencii, ako aj existencii potreby jeho bezodkladnej ochrany, a to buď spôsobom, ktorým sa upraví pomery dotknutých subjektov alebo sa zamedzí ohrozeniu exekúcie. Zároveň však súd musí zamedziť tomu, aby dôsledkom nariadenia neodkladného opatrenia, ktorým sa síce sleduje ochrana určitého práva, nevznikla niekomu inému nepríjemná ujma, resp. aby takéto rozhodnutie nespôsobilo vznik ďalších právnych sporov. Súdnou ochranu týmto spôsobom možno poskytnúť len tým právam, pri ktorých to samotná povaha práva (veci) pripúšťa. To znamená, že ak na poskytnutie súdnej ochrany ohrozenému alebo porušenému právu nestačí len osvedčenosť danosti práva a jeho ohrozenia/porušenia, nemožno takémuto právu poskytnúť ochranu formou neodkladného opatrenia. V danej situácii možno vec vyriešiť len autoritatívnym rozhodnutím súdu a to na základe podanej žaloby. Žalobkyňou požadované vyslovenie porušenia zásady rovnakého zaobchádzania zo strany žalovaného možno dosiahnuť len autoritatívnym rozhodnutím súdu. Až právoplatnosťou rozhodnutia vo veci samej možno jednoznačne ustáliť, či je nárok žalobkyne dôvodný alebo nie, inak nároky žalobkyne vyplývajúce zo žalobného petitu a aj z petitu návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia, sú predčasné. Vyslovenia porušenia zásady rovnakého zaobchádzania sa možno domáhať len na základe žaloby a nie na základe návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia. Navyiac súd uloženie povinnosti žalovanému, aby zabezpečil žalobkyni pitnú vodu v objeme 20 litrov denne v plastových nádobách až do dňa právoplatnosti rozsudku vo veci samej, považuje za nepríjemné vo vzťahu k tomu, čo žalobkyňa žiada v rozhodnutí vo veci samej. Žiada, aby žalovaný zabezpečil jej denné zásobovanie pitnou vodou, pričom neuvádza výšku prípadného protiplnenia z jej strany.

Žalobkyňa neosvedčila ani potrebu bezodkladnej úpravy pomerov medzi ňou a žalovaným, pretože má v súčasnosti bezodplatný prístup k prírodnému zdroju vody (aj keď vo vzdialenosti takmer 1 km od obydli). Ďalej má možnosť na základe vlastnej iniciatívy a na vlastné náklady (s peňažným príspevkom žalovaného) zabezpečiť si prístup k pitnej vode výstavbou vlastnej studne, no neučinila tak.

Žalovaný žiadnym spôsobom žalobkyni nebráni v prístupe k pitnej vode - v obci existuje verejný vodovod, žalovaný poskytuje príspevok občanom budujúcim si vlastné studne, čím jednoznačne zabezpečuje zásobovanie pitnou vodou ako aj podmienky na zásobovanie obyvateľov pitnou vodou z verejného vodovodu v zmysle vyššie cit. ust. § 4 ods. 3, písm. g) zákona o obecnom zriadení a § 36 ods. 7, písm. a) zákona č. 442/2002 Z.z. o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách.

K výkladu pojmu služby uvedenom v cit. ust. § 5 ods. 2 antidiskriminačného zákona súd uvádza, že povinnosť dodržiavať zásadu rovnakého zaobchádzania v oblasti prístupu k tovarom a službám a ich poskytovania je ustanovená smernicou 2000/43/ES, ktorou sa zavádza zásada rovnakého zaobchádzania s osobami bez ohľadu na rasový alebo etnický pôvod a smernicou 2004/113/ES o vykonávaní zásady rovnakého zaobchádzania medzi mužmi a ženami v prístupe k tovaru a službám a k ich poskytovaniu. Smernica 2000/43/ES rozširuje povinnosť dodržiavať zásadu rovnakého zaobchádzania aj na oblasť prístupu k bývaniu a jeho poskytovania. Antidiskriminačný zákon rozširuje ochranu pred diskrimináciou v oblasti prístupu k tovarom a službám a ich poskytovania na všetky dôvody zákazu diskriminácie zakotvené v § 2 ods. 1 antidiskriminačného zákona. Ani jedna z týchto smerníc poskytovanie tovarov a služieb výslovne nedefinuje. Podľa čl. 11 Preambuly smernice 2004/113/ES, tovar by sa mal chápať v zmysle ustanovení Zmluvy o založení ES, ktoré sa vzťahujú na voľný pohyb tovaru a služby by sa mali chápať v zmysle čl. 50 Zmluvy o založení ES. Služby sú v zmysle čl. 50 Zmluvy o založení ES definované ako plnenia, ktoré sa spravidla poskytujú za odplatu, pokiaľ nie sú upravené ustanoveniami Zmluvy o založení ES týkajúcimi sa voľného pohybu tovarov, kapitálu a osôb. Služby zahŕňajú najmä činnosti priemyselnej povahy, činnosti obchodnej povahy, činnosti remeselnej povahy a činnosti v oblasti slobodných povolání. Európsky súdny dvor vo svojej judikatúre ako služby

vymedzil napr. vysielanie televíznych signálov, káblovú transmisiu, turizmus, zdravotnú starostlivosť, vzdelávanie a služby v oblasti dopravy.

Vzhľadom na uvedené výklad obsahu pojmu poskytovanie služieb predkladaný žalobkyňou nie je totožný s konštantnou judikatúrou ESD. Zabezpečenie zásobovania obyvateľstva vodou obcou ako poskytovanie verejnoprospešnej služby nemožno stotožňovať s poskytovaním služieb v zmysle predpokladanom v ust. § 5 ods. 1 antidiskriminačného zákona.

27. Vzhľadom na vyššie uvedené, súd je toho názoru, že nie sú dané predpoklady na vydanie neodkladného opatrenia podľa § 325 ods. 1,2 písm. d) CSP v spojení s § 326 CSP, preto návrh na nariadenie neodkladného opatrenia zamietol.

28. Podľa § 255 ods. 1 CSP, súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci.

29. Po právoplatnosti tohto uznesenia bude súd pokračovať v konaní vo veci samej a v konečnom rozhodnutí rozhodne i o trovách konania o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu možno podať odvolanie v lehote 15 dní odo dňa jeho doručenia prostredníctvom tunajšieho súdu na Krajský súd v Banskej Bystrici, a to písomne v potrebnom počte vyhotovení (§ 357 písm. a/ a § 362 ods. 1, prvá veta CSP). Odvolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 359 CSP).

Podanie možno urobiť písomne, a to v listinnej podobe alebo v elektronickej podobe. Podanie vo veci samej urobené v elektronickej podobe bez autorizácie podľa osobitného predpisu treba dodatočne doručiť v listinnej podobe alebo v elektronickej podobe autorizované podľa osobitného predpisu; ak sa dodatočne nedoručí súdu do desiatich dní, na podanie sa neprihliada (§ 125 ods. 1, 2 CSP).

V odvolaní sa má popri všeobecných náležitostiach podania uviesť, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody) a čoho sa odvolateľ domáha (odvolací návrh) (§ 363 CSP). Ak zákon na podanie nevyžaduje osobitné náležitosti, v podaní sa uvedie, ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje, podpis a ak ide o podanie urobené v prebiehajúcim konaní, náležitosťou podania je aj uvedenie spisovej značky tohto konania (§ 127 ods. 1, 2 CSP). Podanie urobené v listinnej podobe treba predložiť v potrebnom počte rovnopisov s prílohami tak, aby sa jeden rovnopis s prílohami mohol založiť do súdneho spisu a aby každý ďalší subjekt dostal jeden rovnopis s prílohami. Ak sa nepredloží potrebný počet rovnopisov a príloh, súd vyhotoví kópie podania na trovy toho, kto podanie urobil (§ 125 ods. 3 CSP).

Odvolanie možno odôvodniť len tým, že

- a) neboli splnené procesné podmienky,
- b) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces,
- c) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd,
- d) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
- e) súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,
- f) súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,
- g) zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú prípustné ďalšie prostriedky procesnej obrany alebo ďalšie prostriedky procesného útoku, ktoré neboli uplatnené, alebo
- h) rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 365 ods. 1 CSP).